

Voorstel van college danwel burgemeester aan gemeenteraad

Raadsnummer:	OG/010	Datum collegebehandeling:	20 april 2021
Steller:	Ralf Defaux	Portefeuillehouder:	Wethouder Last
Behandeling in sprekersplein:	18 mei 2021	Behandeling in raad:	27 mei 2021

Onderwerp   Bouwstenennotitie Omgevingsvisie lijn50

Advies sprekersplein

---

1. Samenvatting

De gemeenten Vaals, Eijsden-Margraten en Gulpen-Witterm (lijn50-gemeenten) hebben in 2017 besloten om gezamenlijk een omgevingsvisie op te stellen. In de totstandkoming van die omgevingsvisie is besloten om het proces in twee fases op te knippen. In de eerste fase wordt een bouwstenennotitie opgesteld alwaar middels een breed participatief proces de belangrijkste sociaal-maatschappelijke en ruimtelijke opgaven voor deze regio worden verkend en een aantal toekomstperspectieven voor deze regio worden geschetst. De bouwstenennotitie kan vervolgens in fase 2, middels een soortgelijk breed participatief proces, vertaald worden naar één integrale samenhangende visie op de fysieke leefomgeving. Daarbij wordt tevens aansluiting gezocht bij lopende (visie)trajecten zoals Novi-gebied Zuid-Limburg, Uitvoeringsprogramma Middengebied, Regionale Energie Strategie etc. Nu dat fase 1 van dit proces is afgerond, willen we de lijn50-gemeenteraden voorstellen om de bouwstenennotitie vast te stellen.

2. Situatie / Aanleiding / Probleem

Naar aanleiding van de komst van de Omgevingswet, die naar verwachting op 1 januari 2022 in werking treedt, hebben de lijn50-gemeenten in eerder stadium besloten om rondom de implementatie van de Omgevingswet de samenwerking op te zoeken. Een van de uitwerkingsprojecten waarop deze samenwerking gestalte krijgt, is het opstellen van een gezamenlijke omgevingsvisie voor de lijn50-gemeenten.

Voor de totstandkoming van de omgevingsvisie is derhalve een plan van aanpak opgesteld waarbij er twee fases worden onderscheiden. De eerste fase betreft het opstellen van een bouwstenennotie alwaar de belangrijkste ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke opgaven binnen de regio in kaart worden gebracht. Daarbinnen zijn de kansen en bedreigingen die de komende tijd op de regio afkomen inzichtelijk gemaakt. Dat is vervolgens door vertaald naar een aantal voorstelbare toekomstperspectieven voor de lijn50-regio. Bijgaande bouwstenennotie (bijlage 1) is aan de hand van een breed participatief proces tot stand gekomen. Daarbij zijn de ambtelijke organisaties betrokken, hebben verschillende politiek-bestuurlijke bijeenkomsten plaatsgevonden en heeft er een brede maatschappelijke consultatie plaatsgevonden (stakeholders en inwoners).

Fase 1 van het traject willen we nu afronden middels vaststelling van de bouwstenennotie door de gemeenteraden van lijn50 op basis van een gelijkkluidend raadsvoorstel en uniform raadsbesluit.

3. Relatie met bestaand beleid

Hoewel de bouwstenennotie wat betreft de geschetste toekomstperspectieven natuurlijk een nieuw element toevoegt, bestaat de inhoud van de bouwstenennotie voor een groot deel uit een inventarisatie en analyse van ruimtelijk gerelateerde vraagstukken waar we als organisaties al mee bezig zijn of zijn geweest (ambtelijk en bestuurlijk) en mogelijk al een (eerste) richting is bepaald. De belangrijkste sociaal-maatschappelijke en ruimtelijke opgaven zijn immers veelal al vorm gegeven in thematische uitwerkingen van specifiek beleid. Zo vormen de recente ontwikkelingen rondom o.a. de klimaatadaptatie, de energietransitie, de landbouwtransitie, transitie sociaal domein en zorggerelateerde ontwikkelingen, arbeidsmarktproblematiek, gezondheid/veiligheid (Limburg springt eruit) en het woonvraagstuk al in grote lijnen de vertrekbasis voor de bouwstenennotie. Ook de gedachtegang rondom “Cittaslow” en de vastgestelde kernwaarden lijn50 zijn reeds verankerd en verweven in de bouwstenennotie. In de geschetste toekomstperspectieven wordt een eerste aanzet gemaakt om deze verschillende opgaves integraal met elkaar te verbinden zonder dat al gerichte keuzes worden gemaakt in die verschillende perspectieven. Dat zal nadrukkelijk plaatsvinden in fase 2 van het project.

Voorts legt de bouwstenennotie een relatie met bestaande lopende trajecten rondom NOVI-gebied Zuid-Limburg, Omgevingsvisie Limburg, Uitvoeringsprogramma Middengebied etc. De uiteindelijk vast te stellen omgevingsvisie lijn50 dient uiteraard complementair te zijn en aan te sluiten bij hetgeen uit deze trajecten voortkomt. Daarnaast wordt er ook in breder verband gekeken naar het potentieel van de Euregionale ligging. Als zodanig kan er ook op juiste wijze doorwerking van beleid plaatsvinden en kunnen we straks binnen lijn50 de gewenste focus en nuances in onze omgevingsvisie aanbrengen.

Het streven is om de omgevingsvisie integraal en zo intergemeentelijk mogelijk op te stellen, vanuit de overtuiging dat een gemeenschappelijke visie en aanpak ons sterker maakt in het nemen van kansen en het bestrijden van bedreigingen. Dat neemt niet weg dat er prioriteiten en thema's zijn die wellicht per gemeente anders gewogen worden. Daarom voorziet de Omgevingsvisie lijn50 in de mogelijkheid om die lokale wegging zichtbaar te maken middels “couleur locale”.

4. Gewenst beleid, Beoogd effect en mogelijke opties

De bouwstenennotie is middels een participatief proces tot stand gekomen en geeft, rondom de verschillende actuele sociaal-maatschappelijke en ruimtelijke opgaves, de opbrengst weer van hoe onze inwoners en stakeholders aan kijken tegen deze verschillende opgaves. Naast inwoners en

stakeholders zijn ook onze eigen ambtenaren vanuit de vakinhoud intensief betrokken geweest en hebben er een aantal politiek-bestuurlijke sessies plaatsgevonden.

Deze participatieve aanpak heeft er toe geleid dat er middels een aantal divergerende toekomstperspectieven inzicht wordt verschaft in de wijze waarop we de verschillende opgaves richting de toekomst (2050) kunnen oppakken en uitwerken. Daarbij is er in deze fase bewust nog geen definitieve richting bepaald maar willen we verschillende scenario's schetsen. Met behulp van deze scenario's kan in fase 2 dan toegewerkt worden, middels een soortgelijk intensief participatief proces, naar een meer gerichte en maatschappelijk gedragen stip op de horizon waarlangs we straks onze omgevingsvisie gaan inkleuren. Daarmee wordt dan ook de verdere basis gelegd voor de uitwerking van de omgevingsvisie in concrete omgevingsplannen per gemeente en/of het maken van omgevingsprogramma's. Op dat moment zullen de meer algemene beleidsuitgangspunten zoals die in de omgevingsvisie zullen landen, concreter vertaald worden naar gebiedsontwikkelingen of ontwikkelingen op buurt-, straat- of perceelsniveau. Wel is het belangrijk dat in de omgevingsvisie de gewenste ontwikkelingsrichting en hoofuitgangspunten worden bepaald, zodat de doorwerking naar omgevingsplannen, omgevingsprogramma's of omgevingsvergunningen juridisch op correcte wijze kan worden verankerd.

5. Samenwerking / Strategische visie:

Rondom de implementatie van de Omgevingswet is binnen lijn50 afgesproken om dat zoveel mogelijk in samenwerking te doen zodat we deze transitie binnen het fysieke domein / stelselwijziging van de wet efficiënter en effectiever kunnen vormgeven. Gedachte daarbij is dat we van elkaars potenties en mogelijkheden gebruik kunnen maken (kennis, kunde en capaciteit) en slagvaardiger en daadkrachtiger kunnen opereren.

Een van de deelprojecten binnen deze samenwerking betreft het opstellen van een gezamenlijke omgevingsvisie lijn50. In die samenwerking betrekken we tevens onze ketenpartners (provincie, waterschap, RUD etc.), stakeholders en inwoners waardoor er ook een participatief proces is ontstaan geheel conform de doelstellingen / pijlers van de Omgevingswet. Daarbij zoeken we nadrukkelijk de aansluiting bij lopende trajecten als het plan van aanpak NOVI-gebied Zuid-Limburg, uitvoeringsprogramma Middengebied etc.

De omgevingsvisie lijn50 moet uiteindelijk resulteren in een integrale visie op de fysieke leefomgeving waarbij de huidige strategische visie en structuurvisies feitelijk door één integrale en samenhangende visie vervangen worden. In de omgevingsvisie zal nadrukkelijk ook de (verandering van de) bestuursstijl (governance) en de gewenste cultuurverandering een plek krijgen. De omgevingswet bestaat naast de wet en het wettelijk instrumentarium ook nog uit een digitaal stelsel (DSO) en een andere werkwijze (cultuur, houding, gedrag, governance).

6. Aanbestedingen

N.v.t.

7. Financiën (Kosten, Baten en Dekking)

De kosten voor het opstellen van deze bouwstenennotitie en de omgevingsvisie worden gedekt vanuit het budget Omgevingswet alwaar uw gemeenteraad in de begroting middelen voor heeft gereserveerd.

8. Bevoegdheid

Het vaststellen van de omgevingsvisie betreft een bevoegdheid van de gemeenteraden. De bouwstenennotitie als belangrijk basisdocument voor deze omgevingsvisie willen wij derhalve ook door de gemeenteraden laten vaststellen.

9. Communicatie

De bouwstenennotitie is tot stand gekomen na een intensief participatief proces waarbij ook een communicatiewerkgroep vanuit de lijn50 veel werk verzet heeft verricht om de digitale campagne rondom deze bouwstenennotitie via diverse communicatiekanalen zo uitgebreid en goed mogelijk onder de aandacht te brengen bij onze inwoners, stakeholders en andere belanghebbenden.

We hadden oorspronkelijk voor het participatie- en communicatietraject ingezet op een “bustour” door de verschillende kernen van de lijn50-gemeenten. Wegens corona is die bustour op het laatste moment noodgedwongen afgeblazen. Vervolgens is de hele campagne omgevormd en digitaal gemaakt. Uiteindelijk hebben meer dan duizend mensen gebruik gemaakt van het ingerichte online-platform en de daaraan gekoppelde digitale bevraging ingevuld. De resultaten van die online-bevraging zijn weergegeven in de bouwstenennotitie.

In het proces dat heeft geleid tot deze bouwstenennotitie hebben ook verschillende raadsbijeenkomsten plaatsgevonden alwaar enerzijds vanuit politiek-bestuurlijke invalshoek input is opgehaald voor de notitie en anderzijds de resultaten van de online-bevraging zijn gedeeld. In de bijlage treft u voor de goede orde nogmaals de beantwoording van de chatvragen van de raadsbijeenkomst d.d. 1 maart 2021 aan (bijlage 2) alsmede de meer gedetailleerde analyse van de online-bevraging (bijlage 3).

Op basis van uw input tijdens de raadsbijeenkomst van 1 maart jl. is de bouwstenennotitie op onderdelen nog aangescherpt en aangepast.

Zodra de bouwstenennotitie door de gemeenteraden is vastgesteld zullen we deze ook wederom digitaal ontsluiten. Er is rondom de omgevingsvisie lijn50 een speciale website gemaakt alwaar we gegevens en informatie rondom het omgevingsvisietraject breed kunnen delen.

Na afronding van fase 1 wordt fase 2 van het project gestart en zal de feitelijke omgevingsvisie opgesteld worden. Ook deze fase zullen wij wederom participatief inrichten en wordt er voldoende gelegenheid gecreëerd voor onze inwoners en stakeholders om mee te denken en mee te doen. Daarnaast zullen in fase 2 ook meer formele momenten van inspraak aan de orde zijn.

10. Argumenten, Afweging en advies

Gemeente Vaals, Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittem hebben gezamenlijk besloten om als lijn50-regio een gezamenlijke omgevingsvisie op te stellen. Dat is ook een logische keuze. De uitdagingen in de regio zoals het klimaatvraagstuk, de energietransitie, verduurzaming van het toerisme, de transitie van de landbouw, transitie sociaal domein, arbeidsmarktproblematiek, de verkeersleefbaarheid vragen om een gezamenlijke aanpak en een stip op de horizon, 2050 wel te verstaan. Daarbij zal naast het regionale perspectief ook ingezoomd worden op de specifieke lokale situatie (“couleur locale”).

Er wordt gewerkt aan een integrale visie. De verschillende thema's worden in samenhang bekeken zodat we uiteindelijk een samenhangend beeld van de regio kunnen schetsen. Daarnaast werken we aan een toekomstbestendige visie en houden we rekening met mogelijk toekomstige ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de regio tussen nu en 2050.

De omgevingswet schrijft ook voor om de visie participatief te ontwerpen. Dat wil zeggen dat onder meer inwoners en ondernemers in de regio meedenken over de kansen en bedreigingen die op de regio afkomen en wenselijke vergezichten voor de regio.

De omgevingsvisie wordt in fases ontwikkeld. De bouwstenennotitie gaat over de eerste fase waarin op basis van desk-research, brede maatschappelijke bevraging, ambtelijke en bestuurlijke werkateliers en expertmeetings een divergent beeld wordt geschetst voor mogelijke toekomstperspectieven voor de regio. Onderhavig rapport en de daarin gepresenteerde perspectieven vormen de basis voor fase 2 van het traject. In deze tweede fase van het traject zullen de

perspectieven middels een participatief proces worden doorvertaald naar één gewenste visie. Daarbij bestaat de mogelijkheid om aansprekende accenten uit de verschillende toekomstperspectieven te gebruiken om tot die visie te komen.

Ondanks dat de visie zich, mede vanuit de wettelijke verplichting, primair richt op de lijn50-gemeentes en de lijn50-regio wil dat niet zeggen dat de omgevingsvisie geen rekening houdt met andersoortige (eu)regionale visies of ontwikkelingen. Zo zal onze omgevingsvisie lijn50 straks ook aansluiten en complementair zijn aan lopende trajecten rondom het NOVI-gebied Zuid-Limburg, De Regionale Energie Strategie, Uitvoeringsagenda Middengebied etc.

Tot slot leveren ook lokale visietrajecten input voor de uiteindelijke omgevingsvisie dan wel worden die trajecten op de een of andere wijze (juridisch) verankerd in de omgevingsvisie (al dan niet als “couleur locale”).

Op deze wijze proberen we nadrukkelijk lopende trajecten op lokaal, regionaal of (eu)regionaal niveau een plek te geven in de omgevingsvisie zodat we doublures en/of tegenstrijdheden voorkomen en zal de omgevingsvisie ook nieuwe perspectieven / uitgangspunten toevoegen. Al met al trachten we zo te komen tot een integrale samenhangende visie die enerzijds voldoet aan de wettelijke verplichtingen zoals geformuleerd in de Omgevingswet en anderzijds lopende (visie)trajecten respecteert en met elkaar verbindt.

11. Draagvlak

De bouwstenennotitie is het resultaat van een intensief participatief proces waarbij inwoners, stakeholders, experts, bestuurders, ambtelijke vertegenwoordigers etc. zijn betrokken. De bouwstenennotitie geeft weer wat tijdens dit proces is opgehaald aan wensen, ideeën en idealen en geeft inzicht in kansen en bedreigingen die als zodanig worden ervaren. Doordat er sprake is van een bovenverwachting hoge respons op de online-bevraging rondom de omgevingsvisie (>1000 deelnemers), kunnen we stellen dat er sprake is van een hoge mate van betrokkenheid van de samenleving bij dit product (ondanks het abstractieniveau).

De vertaling van de bouwstenennotitie naar een omgevingsvisie met duidelijke keuzes en een duidelijke richting zal in fase 2 plaatsvinden. Dan is het zeker van belang dat, naast betrokkenheid, ook draagvlak ontstaat voor deze te maken keuzes. Juist dat draagvlak bepaalt of de omgevingsvisie een basis biedt voor de meer concrete uitwerking richting omgevingsplannen, omgevingsprogramma's of omgevingsvergunningen.

12. Risicoparaagraaf (financieel, juridisch, milieu)

N.v.t.

13. Vervolprocedure / voortgang / aanpak / realisatie

Na vaststelling van de bouwstenennotitie (afronding fase 1) wordt gestart met fase 2 van het omgevingsvisietraject; het opstellen van de daadwerkelijke omgevingsvisie.

Zoals ook in het plan van aanpak is vastgelegd zullen we dat wederom in lijn50-verband oppakken. We trachten fase 2 van de omgevingsvisie binnen deze raadsperiode af te ronden en sturen aan op besluitvorming uiterlijk Q1 2022.

14. Evaluatie

N.v.t.

15. Voorstel / Besluit

De bouwstenennotitie omgevingsvisie lijn50 vast stellen

Bijlagen

Bouwstenennotitie omgevingsvisie lijn50 (bijlage 1)

Beantwoording chatvragen raadsbijeenkomst 1 maart 2021(bijlage 2)

Analyse bevraging lijn50 (bijlage 3)

(onderdeel uitmakend van besluit)

Achterliggende documenten